

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia 2015 r.

zmieniające rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu

Na podstawie art. 16 ust. 2 i 3 oraz art. 29 ust. 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2015 r. poz. 615) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r. poz. 461 oraz z 2015 r. poz. 616) wprowadza się następujące zmiany:

1) w § 10 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) opróżnienie lokalu mieszkalnego - 240 zł;”;

2) w § 11 w ust. 1 pkt 8 otrzymuje brzmienie:

„8) ze skargi na czynności komornika - 120 zł;”;

3) w § 12:

a) w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) nawiązanie umowy o pracę, uznanie wypowiedzenia umowy o pracę za bezskuteczne, przywrócenie do pracy lub ustalenie sposobu ustania stosunku pracy - 180 zł;”;

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Stawki minimalne wynoszą 180 zł w sprawach o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego.”;

4) w § 14 w ust. 1 dodaje się pkt 3 w brzmieniu:

„3) czynnościami wyjaśniającymi w postępowaniu w sprawach o wykroczenia - 90 zł.”.

§ 2. Do spraw wszczętych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia stosuje się przepisy dotychczasowe do czasu zakończenia postępowania w danej instancji.

§ 3. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 sierpnia 2015 r.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie zostało opracowane na podstawie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 16 ust. 2 i 3 oraz art. 29 ust. 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2015 r. poz. 615). Zgodnie z art. 29 ust. 1 cytowanej ustawy koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu ponosi Skarb Państwa. Stosownie zaś do art. 29 ust. 2 tej ustawy Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Naczelnej Rady Adwokackiej, zobowiązany został do określenia szczegółowych zasad ponoszenia kosztów, o których mowa w ust. 1, z uwzględnieniem sposobu ustalania tych kosztów, wydatków stanowiących podstawę ich ustalania oraz maksymalnej wysokości opłat za udzieloną pomoc. W myśl art. 16 ust. 2 ustawy - Prawo o adwokaturze Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Naczelnej Rady Adwokackiej i Krajowej Rady Radców Prawnych, określi, w drodze rozporządzenia, wysokość opłat za czynności adwokackie przed organami wymiaru sprawiedliwości, stanowiących podstawę do zasądzenia przez sądy kosztów zastępstwa prawnego i kosztów adwokackich, mając na względzie, że ustalenie opłaty wyższej niż stawka minimalna, o której mowa w ust. 3, lecz nieprzekraczającej sześciokrotności tej stawki, może być uzasadnione rodzajem i zawilnością sprawy oraz niezbędnym nakładem pracy adwokata. Zgodnie zaś z art. 16 ust. 3 ustawy - Prawo o adwokaturze Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Naczelnej Rady Adwokackiej i Krajowej Rady Radców Prawnych, określi, w drodze rozporządzenia, stawki minimalne za czynności adwokackie, o których mowa w ust. 1, mając na względzie rodzaj i zawilność sprawy oraz wymagany nakład pracy adwokata.

Propozycje zmiany stawek, o których mowa w § 1 pkt 1 - 3 projektu rozporządzenia uwzględniają rodzaj i zawilność spraw, których dotyczą oraz niezbędny nakład pracy adwokata, jak również wychodzą naprzeciw postulatom zgłaszanym przez Naczelną Radę Adwokacką mającym m.in. na celu dostosowanie wybranych opłat z tytułu zastępstwa prawnego do obecnych realiów ekonomicznych. Dodatkowym uzasadnieniem wprowadzenia wskazanych stawek na zaproponowanym poziomie jest konieczność zapewnienia profesjonalnej obsługi w sprawach szczególnie wrażliwych społecznie (np. o eksmisję z lokalu mieszkalnego czy skarg na czynności komornika). Zauważyć trzeba, że dotychczasowa wysokość stawek, określona w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r.

poz. 461 oraz z 2015 r. poz. 616), w odniesieniu do spraw będących przedmiotem nowelizacji, od czasu wejścia w życie rozporządzenia nie była zmieniana.

Jak wynika z analiz przygotowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości, w odniesieniu do – finansowanych z budżetu państwa – kosztów pomocy prawnej udzielanej z urzędu, sytuacja w poszczególnych rodzajach spraw przedstawiała się następująco:

- sprawy o opróżnienie lokalu mieszkalnego: w 2014 r. w sądach rejonowych zarejestrowano łącznie w kategorii C - 635 544 sprawy, w tym o symbolizacji 010M dotyczące opróżnienia lokalu mieszkalnego - 28 231 spraw, co stanowi 4,46% spraw w kategorii C; w sprawach tej kategorii w sądach rejonowych w 2014 r. ustanowiono 4988 pełnomocników; przy przyjęciu, że sprawy o opróżnienie lokalu mieszkalnego stanowiły 4,46% w kategorii C to odpowiadająca im liczba pełnomocników wynosi około 225; w aktualnym stanie prawnym koszty 225 pełnomocników przy stawce 120 zł wynosiły 27 000 zł; koszty 225 pełnomocników przy zaproponowanej stawce 240 zł wynosiłyby 54 000 zł; koszt podniesienia wysokości stawki minimalnej wyniesie zatem w tej kategorii około 27 000 zł;

- sprawy ze skargi na czynności komornika: w 2014 r. spraw w kategorii Co zarejestrowano 718 102 sprawy, w tym o symbolizacji 106 dot. skarg na czynności komornika 70 946; statystyki Ministerstwa Sprawiedliwości nie podają danych dotyczących ustanowienia pełnomocnika z urzędu w tej kategorii spraw; w wyniku konsultacji z sędziami orzekającymi w sprawach cywilnych oszacowano, że w tej kategorii spraw z uwagi m.in. na 7-dniowy termin do rozpoznania skargi w wyjątkowych przypadkach dochodzi do ustanowienia pełnomocnika z urzędu; przyjmując założenie, że pełnomocnik z urzędu jest powoływany przeciętnie w około 1% spraw to liczba pełnomocników w tej kategorii wynosiłaby około 70; koszty 70 pełnomocników przy obecnej stawce 60 zł wynosiły 4 200 zł; koszty 70 pełnomocników przy zaproponowanej stawce 120 zł wynosiłyby 8 400 zł; koszt podniesienia wysokości stawki minimalnej wyniesie zatem w tej kategorii około 4 200 zł;

- sprawy o nawiązanie umowy o pracę, uznanie wypowiedzenia umowy o pracę za bezskuteczne, przywrócenie do pracy lub ustalenie sposobu ustania stosunku pracy: w 2014 r. w sądach rejonowych zarejestrowano łącznie w kategorii P - 139 249 spraw, a w sądach okręgowych w kategorii P - 1596 spraw; w sprawach P w sądach rejonowych w 2014 r. ustanowiono 1080 pełnomocników, zaś w sądach okręgowych 50, łącznie w obu instancjach

1130; statystyki Ministerstwa Sprawiedliwości nie podają danych dotyczących ustanowienia pełnomocnika z urzędu dot. nawiązania umowy o pracę, uznania wypowiedzenia umowy o pracę za bezskuteczne, przywrócenia do pracy lub ustalenia sposobu ustania stosunku pracy; po konsultacji z sędziami orzekającymi w wydziałach prawa pracy oszacowano, że sprawy o nawiązanie umowy o pracę, uznanie wypowiedzenia umowy o pracę za bezskuteczne, przywrócenie do pracy lub ustalenie sposobu ustania stosunku pracy w kategorii P stanowiły około 50% ogółu spraw to odpowiadająca im liczba pełnomocników wynosi około 565; koszty 565 pełnomocników przy obecnej stawce 60 zł wynosiły 33 900 zł; koszty 565 pełnomocników przy projektowanej stawce 180 zł wynosiłyby 101 700 zł; koszt podniesienia wysokości stawki minimalnej wyniesie zatem w tej kategorii około 67 800 zł;

- sprawy o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego: w 2014 r. w sądach rejonowych zarejestrowano łącznie w kategorii U - 38 166 spraw, a w sądach okręgowych w kategorii U - 149 869 spraw; w sprawach U w sądach rejonowych w 2014 r. ustanowiono 244 pełnomocników, zaś w sądach okręgowych 1 197, łącznie w obu instancjach 1 441; koszty 1 441 pełnomocników przy obecnej stawce 60 zł wynosiły 86 460 zł; koszty 1 441 pełnomocników przy projektowanej stawce 180 zł wynosiłyby 259 380 zł; koszt podniesienia wysokości stawki minimalnej wyniesie zatem w tej kategorii spraw 172 920 zł.

Kolejno wskazać należy, iż w uchwalonej przez Sejm RP ustawie z dnia 15 maja 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. poz. 841), która wejdzie w życie w dniu 1 sierpnia 2015 r., przewidziano przyznanie prawa do obrony również osobie podejrzanej o popełnienie wykroczenia (art. 54 § 6 k.p.w.) z chwilą przystąpienia do przesłuchania po powiadomieniu o treści zarzutów albo z chwilą wezwania do złożenia pisemnych wyjaśnień. Obecnie obowiązujące uregulowania dotyczące opłat za czynności adwokatów i radców prawnych nie określają wprost wysokości stawki minimalnej w tych sprawach. Istnieje zatem potrzeba dostosowania treści wskazanego rozporządzenia do poszerzonego zakresu obowiązków obrończych adwokatów wprowadzonego tą ustawą. Podkreślić jednakże należy, iż brak w rozporządzeniu powyższej regulacji nie oznacza luki prawnej w zakresie możliwości zasądzenia opłaty za obronę w tej kategorii spraw. Zgodnie bowiem z § 5 rozporządzenia wysokość stawek minimalnych w sprawach nieokreślonych w rozporządzeniu ustala się przyjmując za podstawę stawkę w sprawach o najbardziej

zbliżonym rodzaju. W omawianej sytuacji byłaby to stawka minimalna odnosząca się do spraw objętych dochodzeniem.

Warto jednak mieć na względzie, iż w przypadku dochodzenia jego przedmiotem są sprawy o znacznie większym ciężarze gatunkowym niż ma to miejsce w przypadku postępowania wyjaśniającego w postępowaniu w sprawach o wykroczenia. Dochodzenie cechuje się przez to również większą złożonością prowadzonych czynności, co w konsekwencji implikuje większy nakład pracy obrońcy. Zaproponowana w projektowanym rozporządzeniu stawka minimalna w wysokości 90 zł wydaje się adekwatna do rodzaju i zawłości sprawy oraz niezbędnego nakładu pracy obrońcy.

Koszty wejścia w życie projektowanego rozporządzenia są uzależnione od liczby podejrzanych o popełnienie wykroczenia, którzy będą korzystać z obrony formalnej na etapie czynności wyjaśniających w związku z zajęciem przesłanek obrony obligatoryjnej (art. 21 k.p.w.) lub - jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości - gdy nie jest w stanie ponieść kosztów obrony bez poważnego uszczerbku dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny (art. 22 k.p.w.). W świetle posiadanych danych, w 2014 r. liczba wniosków o ukaranie skierowanych do sądów przez Policję, Straż Graniczną, strażę gminne i miejskie wyniosła ponad 630 tysięcy. Należy przyjąć założenie, że w co czwartej sprawie skierowanej do sądu przez wskazane podmioty osoby, których dotyczy wnioski będą korzystały z pomocy obrońcy.

Wydatki wynikające z zaproponowanych w projekcie zmian stawek minimalnych w roku 2015 (5 miesięcy) zostaną sfinansowane z części 15 „Sądy powszechne” w ramach środków zabezpieczonych w planach finansowych sądów. W roku 2016, w ramach budżetu cz. 15 możliwe będzie sfinansowanie jedynie części proponowanych zmian – sfinansowanie obrony z urzędu osób podejrzanych o popełnienie wykroczeń będzie możliwe wyłącznie po zwiększeniu projektu budżetu części 15 na 2016 r. o dodatkowe środki w wysokości ok. 14,2 mln zł (z VAT – 17,5 mln). Należy zauważyć, że kwota ta dotyczy łącznie zmian przewidzianych w niniejszym projekcie nowelizacji, jak również zakładanych w procedowanym jednocześnie projekcie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (por. wspólna OSR). Jednocześnie należy wskazać, że w przypadku braku określenia stawki minimalnej w sprawach objętych czynnościami

wyjaśniającymi w postępowaniu w sprawach o wykroczenia na poziomie 90 zł, począwszy od dnia 1 sierpnia 2015 r. zastosowanie miałyby w takich sytuacjach stawka w sprawach o najbardziej zbliżonym rodzaju, tj. 180 zł (tak jak w wypadku spraw objętych dochodzeniem), a zatem wydatki budżetu państwa z tego tytułu byłyby dwukrotnie wyższe.

Zgodnie z § 2 projektowanego rozporządzenia do spraw wszczętych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia zastosowanie znajdą przepisy dotychczasowe, przy czym będzie to miało miejsce jedynie do czasu zakończenia postępowania w danej instancji.

Przewiduje się, że rozporządzenie wejdzie w życie z dniem 1 sierpnia 2015 r., co jest związane z datą wejścia w życie przepisów cyt. wyż. ustawy z dnia 15 maja 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia, wprowadzających – na etapie czynności wyjaśniających – instytucję obrońcy osoby podejrzanej o popełnienie wykroczenia.

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

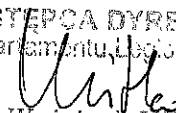
Zgodnie z wymogiem art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.) projekt rozporządzenia został zamieszczony na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych, a zatem nie podlega notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039, z późn. zm.).

W celu spełnienia wymogów, o których mowa w § 33 ust. 2 uchwały Nr 190 Rady Ministrów z dnia 5 grudnia 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. poz. 979), projekt rozporządzenia został skierowany do Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

*Opracowano pod względem
prawnym, legislacyjnym i redakcyjnym*

ZASTĘPCA DYREKTORA
Departamentu Legislacyjnego

Wojciech Ulitko

